

Ungdomskredsen i Tvis

Tvis Ungdomsforening

(1921-1963)

Side 2	Indledning
- 3	Starten i Tvis
- 6	Medlemsfortegnelse for det første år
- 13	20'erne
- 18	30'erne
- 20	40'erne
- 22	50'erne
- 24	Dilettant
- 31	Avisudklip
- 33	Orkestrene
- 34	Afslutningen
- 35	Sammenfatning

Indledning

I kølvandet på nederlaget til tyskerne i 1864 og dermed afståelse af betragtelige landområder (Schleswig og Holsten) rebedes sejlene i den grad på de indre linjer. Om det alene var af den grund kan selvfølgelig diskuteres, men fakta er, at i slutningen af 1800 tallet opstod, udover industrialiseringen og dermed en begyndende flugt fra landet til byerne, også en masse forskelligartede foreninger. Det være sig politiske foreninger, idrætsforeninger samt andre former for upolitiske foreninger med en eller anden form for kulturelt indhold, oplysning, foredrag, amatørteater/dilettant eller fælleslæsning, som det også kaldtes, for blot at nævne nogle få eksempler, og ungdomsforeningerne er netop et eksempel på sidstnævnte, og der er næppe tvivl om, at en væsentlig baggrund for disse foreninger var Højskolebevægelsen og den Grundtvigianske tankegang.

De første opstod på Nordfyn og på Koldingegnen med stort set sammenfaldende vedtægter. Der var dog en paragraf, man ikke var helt enige om, nemlig paragraf 2, den såkaldte formålsparagraf, idet den Nordfynske lød, som følger: *"Foreningen samles i Forsamlingshuset til foredrag, oplæsning, sang m.m. og søger derigennem at fremme sammenhold og fællesskabsfølelse mellem de unge, der slutter sig til Højskoletanken."* I de sydøstjyske foreningers vedtægter blev sætningen *"der slutter sig til Højskoletanken"* dog udskiftet med *"der på god kristelig grund vil arbejde for god, folkelig og kristelig oplysning."*

Uenigheden var dog ikke større end, at de 2 grupper i 1903 sluttede sig sammen og blev til én samlende organisation, som meget naturligt kom til at hedde De danske Ungdomsforeninger.

Man kan dermed vel godt tillade sig at sige, De danske Ungdomsforeninger blev en slags Grundtvigiansk modstykke til KFUM & K, som mere knyttede sig til Indre Mission.

I de følgende år nærmest eksploderede antallet af nye foreninger og dermed medlemstallet, og det kulminerede faktisk i 1921, det år foreningen i Tvis blev oprettet.

I Tvis havde man godt nok allerede en foredragsforening, som var blevet oprettet i 1909, og da der ikke findes nogen protokol fra denne forening, kan man ikke med sikkerhed vide, om den beskæftigede sig med andet end lige foredrag. Noget kunne dog tyde på, at den måske også havde dilettant på programmet, idet nedenstående billede formodentligt stammer fra en dilettantforestilling, men sandsynligvis ikke i Ungdomsforeningen. Selvom der er nogle gengangere fra rollelisterne i Ungdomsforeningens protokoller, så stemmer de ikke helt overens med hverken navne eller antal medvirkende. Og da disse rollelister faktisk i de første år af foreningens virke er ret så fyldestgørende, tør jeg faktisk godt konkludere, at billedet vist på næste side må være fra en forestilling i Foredragsforeningen.

Det er lykkedes at identificere størstedelen af disse unge mennesker, som for de flestes vedkommende er omkring 20 år gamle.

(Stående fra venstre: Lærer Hansen (Gedbo Skole, formodentlig instruktør), Else Vestergaard, Aksel Henriksen, ukendt, Kristian Halgaard, Jens Nygaard, ukendt. Siddende fra venstre: ukendt, Peder Østerholm Hansen

Det ville så være nærliggende at tro, at Ungdomsforeningen overtog Foredragsforeningens aktiviteter, idet netop foredrag jo er en af de bærende elementer i Ungdomsforeningens virke. Noget tyder dog på, at det ikke har været sådan fra starten, da der i de første par år afholdes enkelte arrangementer i Ungdomsforeningen *sammen* med Foredragforeningen. Efter 1923 hører dette dog op, hvorfor man må gå ud fra, at den er blevet nedlagt.

Starten

Når man ser på den allerførste medlemsliste fra 1921 (vises senere) og samtidig kender lidt til en hel del af disse medlemmer, er der ingen tvivl om, at der i hvert fald er tre forhold, der har været medvirkende til dannelsen af foreningen.

1. Den grundtvigianske tankegang
2. Højskoletanken
3. Kammeratligt samvær

En professor Gunnar Svendsen har forsket en del i disse foreningers opståen og mener nærmest at kunne konstatere, at de ofte blev oprettet for at hindre unge mennesker i "*at komme på afveje eller gå i fordærv.*" Jeg må erkende, at jeg tvivler en smule på, at netop dette har været tilfældet i Tvis. Det har nok nærmere været i de større byer, at dette har gjort sig gældende.

Men om det er det ene eller andet, der har bevirket det. I slutningen af året 1921 afholdes der stiftende generalforsamling i "TVIS UNGDOMSKREDS," nærmere bestemt den 12.12.1921 og der vedtoges følgende "lov":

§ 1

Foreningens navn er Tvis Ungdomskreds (I de første år bruges dette navn konsekvent, men så bliver det sådan lidt tilfældigt, om den benævnes kreds eller forening. Derefter bruges benævnelsen forening)

§ 2

Foreningens formål er: "På kristent grundlag at virke for god, sund og kristelig oplysning." Medlemmerne samles til foredrag, oplæsning og sang m.m. for derved at fremme sammenhold og fællesskabsfølelsen hos de unge. Ingen sammenkomst må vare ud over kl. 12 nat.

§ 3

Som medlem kan kun optages sognets beboere. Indmeldelse sker ved henvendelse til et bestyrelsesmedlem.

§ 4

Hvis et medlem gør brud på god orden og den tone, der bør råde i foreningen, kan bestyrelsen udelukke et medlem foreløbig, men dette skridt skal endelig godkendes på en generalforsamling.

§ 5

Kontingent er 2 kr. årligt. Ved større møder tages entre. Regnskabsåret går fra 1. november til 31. oktober.

§ 6

Generalforsamlingen vælger bestyrelsen, der består af 5 medlemmer. Formanden vælges af generalforsamlingen for 1 år af gangen. Bestyrelsen vælges for 2 år af gangen og afgår skiftevis 2 og 2, første gang ved lodtrækning. Generalforsamlingen vælger suppleanter og revisorer.

§ 7

Ordinær generalforsamling, der afholdes i første halvdel af november måned, har ret til at foretage lovændringer, dog kræves 2/3 del af de mødtes stemmer for at dette kan ske. For at være beslutningsdygtig skal være mødt mindst halvdelen af medlemmerne til generalforsamlingen. Hvis en generalforsamling ikke er beslutningsdygtig kan afholdes en ny umiddelbart efter, og denne er altid beslutningsdygtig.

§ 8

Ekstra generalforsamling indkaldes af bestyrelsen, når denne finder det nødvendigt, eller når 15 medlemmer skriftligt forlanger det og samtidig oplyser, hvilke emner der ønskes behandlet.

§ 9

Undtagne for ændringer er §1 og 2, der er grundparagraffer, som ikke kan forandres ved nogen generalforsamling.

Tvis, den 12. december 1921.

S. Nielsen Giver, Marie Vestergaard, Peter Mortensen, Jens Nygaard, Kathrine Østergaard

Ungdomsforeningens første formand:
Søren Nielsen Giver

Uddrag af protokollen fra den stiftende
generalforsamling:

Love for "Kredsen" vedtoges.
Mejeribestyrer Giver valgtes til formand.
Den øvrige bestyrelse kom til at bestå af P.
Mortensen, J. Nygaard, Marie Vestergaard
og Kathrine Østergaard.
Til suppleanter valgtes Johanne Vestergaard
og Chr. Hebsgaard.
Til revisorer valgtes Kr. Halgaard og
Henrik Nørgaard.

Fra det første bestyrelsesmøde kan følgende læses:

26.12.1921

Der skal afholdes juletræ sammen med Foredragforeningen.

Endvidere er det planen at afholde medlemsmøder hver anden tirsdag aften. Man kan vel godt sige, at det var en noget ambitiøs målsætning, men af det første års aktiviteter, som vises nedenfor, kan man se, at det var tæt på at lykkes.

Man indmeldte "kredsen" i De danske Ungdomsforeninger.

Man besluttede at fremskaffe bøger til Fælleslæsning/dilettant, hvorved man startede en tradition, som blev opretholdt i hele foreningens levetid. Premierer på denne tradition løb af stablen den 11.3.1922 med generalprøve for børn om eftermiddagen.

Man vedtog også, at man skulle have sit eget medlemsblad, som fik navnet "Lysglimt." Den skulle så oplæses på medlemsmøderne.

På de næste sider er gengivet det første års medlemsfortegnelse. Nuværende, ældre Tvis-boere vil helt sikkert nikke genkendende til mange af navnene.

medlemmer for året 1921-22. navn		Borsel	Pris kr. ll.
1	Karel Henriksen	Stedegaard	2 00
2	Aage Henriksen	Do.	2 00
3	Peter Andersen	mejeriet	2 00
4	Christian Rindsen	Lantlund	2 00
5	Thomas Rindsen	mejeriet	2 00
6	Jens Rygaard	Virkelyst	2 00
7	Henrik Rygaard	rygaard	2 00
8	Anders Rygaard	rygaard	2 00
9	Johanne Vestergaard	rummedel	2 00
10	Sine Damboj	Bingforening	2 00
11	Kathrine Dymrose	Fris Sk.	2 00
12	Serius Founstrup	Founstrup	2 00
13	Jens Erikson	dingelyst	2 00
14	Erasmus Vestergaard	rummedel	2 00
15	Kathrine Orstergaard	Fris Sk.	2 00
16	Kirstine Engelsen	Skarstrup	2 00
17	Jakob Larsen	rummedel	2 00
18	Edvard Larsen	Do.	2 00
19	Sigvald Pedersen	Dampoft	2 00
20	Chr. Halgaard	Bingforening	2 00
21	Chr. Halgaard	Halgaard	2 00
22	Laurits Vestergaard	Vestergaard	2 00
23	Marie Vestergaard	Do.	2 00

24	J. Nielsen Giver	anjeriet	2 00
25	Valborg Giver	Co.	2 00
26	Chr. Lund Røsgaard	Røsgaard	2 00
27	Antte Nielsen	Landsind	1 00
28	Peder Røsgaard	Skarsting	2 00
29	Kristian Jørgensen	Fris Fr.	2 00
30	Kristian Jørgensen	V. Grønbak.	2 00
31	Dagmar Røsgaard	Røsgaard	2 00
32	Chr. Skarsting	Landsind	2 00
33	Marie Skarsting	Co.	2 00
34	Fr. Bjerre Didriksen	Grønbak	2 00
35	Anders Sørensen	Røsgaard	2 00
36	Anine Sørensen	Co.	2 00
37	Viggo Fr. Gasseholm	H. Gadbo	2 00
38	Kathrine Nielsen	Vejager	2 00
39	Agnes Thomsen	anjeriet	2 00
40	Anna Knudsen	Østerind	2 00
41	Petra Dambo	Bingofæring	2 00
42	Marion Dambo	Co.	2 00
43	Jens Thomsen	Thomsen	2 00
44	Chr. Sandfar	nyborg	2 00
45	Kathrine Sandfar	Co.	2 00
46	Kirstine Jensen	Fris Hov	2 00

47	Anna Jensen	Tvis Kloster	200
48	anette røgaard	røgaard	200
49	Didrik Grønbæk	Grønbæk.	200
50	Karen Grønbæk.	Do.	200
51	Kristian Døgaard	Do.	200
52	Marie Nielsen	Stokvold	200
53	Niels P. Nielsen	Do.	200
54	Anna J. Clausen	Stokvold	200
55	Laura Davidzen	Tvis St.	200
56	Petra Kammergaard	Do.	200
57	Emma Lauritsen	Do.	200
58	Johannes Sandper	S. Høgaard	200
59	Marie Sandper	Do.	200
60	Aksel Høgaard	N. Høgaard	200
61	Sine Nielsen	Do.	200
62	Jensine Kristensen	Do.	200
63	Kristian Jørgensen	Stokvold	200
64	Jens Lauritsen	Tvis St.	200
65	Karen Marie Clausen	Verbergvad	200
66	Aars Jensen	Sammerdal	200
67	Berhard Henriksen	Sinderbæk.	200
68	Helya W. W.	Stokvold	200
69	Kristen Kristensen	Sammerdal	200

70	Martin Sørensen	Rydetvej	200
71	Karla Henningsgaard	Tuis St.	200
72	Jens Elm. Larsen	Vestergaard	200
73	Magнус Jensen	Hjorvig	200
74	Hans Andersen	Nybo	200
75	Peter Lindballe	Lindballe	200
76	Alfred Knudsen	Nybo	200
77	Hans Pedersen	Borgholm	200
78	Jens Thomsen	Kirkebak	200
79	Dina Jensen	Højgaard	200
80	Hans Mogensen		200
81	Mogda Dyrnes		200
82	Anders Andersen	more	200
83	Jens Andersen	Co.	200
84	Anders Larsen	Skovvej	200
85	Jens Larsen	Vestergaard	200
86	Hans Gasseholm	Kirkebak.	200
87	Holger Jensen	Blaris	200
88	P. Lindballe Pedersen	Gydeholt	200
89	Else Marie Pedersen	Lindballe	200
90	Thorvald Jensen	Moggaard	200
91	Kirstine Koch	Højgaard	200
92	Jensine Kirstine Jensen	Moggaard	200

93	Helga Hedegaard	Hedegaard	200
94	Agnès Hedegaard	Hedegaard	200
95	Anna Lyngegaard	Damsøft	200
96	Majagaard Jensen	Horsvad	200
97	Anne Marie Jensen	Hingelby	200
98	August Knudsen	Norrevang	200
99	Kirstine Madsen	Skergaard	200
100	Karoline Vestergaard	Trinkeled	200
101	Kristine Jespersen	Møjerslev	200
102	Anna Madsen	Rindholm	200
103	Marie Madsen	Mjbo.	200
104	Junie Vestergaard	Kobbels	200

medlemslisten for

1921 - 1922

ikke nævnt.

For at give et indblik i, at der helt sikkert var et behov for foreningens oprettelse, vises nedenfor en ret detaljeret beskrivelse af det første års aktiviteter i kronologisk orden.

6.1.1922, Juletræ sammen med Foredragforeningen. Foredrag af Lærer Hansen, Gedbo Skole samt oplæsning af Lærer Jensen, Skautrup Skole.

31.1.1922, Møde i Vestergaard. Oplæsning af Lærer Hansen, Gedbo Skole

14.2.1922, Møde på Mejeriet. Oplæsning af Lærer Hansen, Gedbo Skole

28.2.1922, Møde i Forsamlingshuset. Foredrag af Pastor Fredsted

11.3. og 12.3. Fælleslæsning i Forsamlingshuset. Man opførte 2 stykker, ”Den tredje” og ”En nat i Roskilde”, og her er vi så heldige, at der findes et billede fra denne opførelse.

15.3.1922, Møde hos Karl Dyrmosé. Oplæsning af Lærer Hansen, Gedbo Skole

29.3.1922, Møde i Brugsforeningen. Foredrag af Lærer Pedersen, Sir og derefter oplæsning af samme.

5.4.1922, Møde i Nørgaard. Oplæsning af Lærer Fonager, Holstebro

21.4.1922, Møde i Grønbæk. Religiøst foredrag af Pastor Larsen, Holstebro. Man må gå ud fra at Pastor Larsen er identisk med Valgmenighedspræst Morten Larsen, som var meget elsket blandt mange Tvis-boere med den Grundtvigske tankegang.

Billedet nedenunder kunne meget vel være fra dette møde, selvom det i Lise Fibigers beretning om Grundtvigianisme og Indre Mission er anført til at være taget i 1923.

Morten Larsen ses til venstre i anden række. Han er barhovedet og med fuldskæg.

10.5.1922, Møde hos Chr. Skautrup. Foredrag ved Friskolelærer Jensen, Holstebro

28.5.1922, Møde i Tvis Kloster. Oplæsning af Lærer Laustsen, Hingebjerg Skole

23.6.1922, Skt. Hansfest i Hedegaard med bål og fyrværkeri. Underligt nok står der ikke noget om, hvem der holdt båletalen, måske der ikke var nogen.

8.7.1922, Offentligt møde i Forsamlingshuset. Foredrag med lysbilleder af Dr. Wendel. Emne: Rusland før og efter Revolutionen.

23.7.1922, Udflugt til Viborg, Bækkelund og Hald. Transporten foregik med lastbil

13.8.1922, Møde hos Jens Larsen. Oplæsning af S. Giver

23.8.1922, Offentligt møde i Vestergaards Have. Oplæsning af Lærer Nielsen, Idom og foredrag af Pastor Winther. Formodentligt er det den lokale præst, men der står ikke noget om det, men præsten i Tvis og Nr. Felding hed Winther på dette tidspunkt.

24.9.1922, Foredrag sammen med Foredragsforeningen i Forsamlingshuset af Aage Jensen, Voldby. Efter foredraget var der sanglege

1.10.1922, Møde i St. Gedbo Foredrag af Lærer Hansen, Gedbo Skole

17.10.1922, Indøvelse af nye sanglege i Forsamlingshuset med P. Nygaard som vært

Dvs., at der ud over generalforsamlingen blev afholdt 19 arrangementer i Foreningens første 10 måneder, altså ca. 2 pr. måned!!

Resten af historien om Ungdomsforeningen vil blive en ret så kronologisk gennemgang af aktiviteterne de enkelte år. Det vil betyde, at nogle aktiviteter og år er mere udførligt beskrevet end andre.

20'erne

Den første ordinære generalforsamling afholdes i Nr. Halgaard den 25.11.1922. På grund af dårligt vejr var der "kun" mødt 35 medlemmer. Avisen blev oplæst, og der blev leget en ordsprogsleg. Der blev også valgt delegerede til "Sendemandsmødet" i Holstebro. Som tidligere nævnt havde man indmeldt sig i De danske Ungdomsforeninger, og denne organisation var opdelt i nogle Storkredse, som afholdt disse sendemandsmøder (nærmest en slags generalforsamling), og medlemsforeningerne kunne så sende et antal delegerede. Følgende blev valgt: Peder Mortensen, Junie Vestergaard, Kr. Halgaard, Dagmar Nørgaard, Helga Westh, Thomas Knudsen og Didrik Grønbæk. Søren Giver fortsatte som formand for foreningen.

Den første årsfest skulle afholdes den 12.12.1922 og sognets lærere med hustruer skulle indbydes. Traditionen omkring årsfesten blev i øvrigt bibeholdt de første år efter sammenlægningen med Idrætsforeningen i 1963.

Om den første årsfest kan læses:

Trine Søndergaard serverede gratis kaffe med brød.

Lærer Nielsen, Idom læste Hostrups "Soldaterløjer"

Sanglege til kl. 12,00

De indbudte lærere deltog alle.

I 1922 afholdes for første gang Juletræ i Forsamlingshuset. En tradition, der også bibeholdtes de første år efter sammenlægningen med Idrætsforeningen. Lærer Laustsen, Hingebjerg Skole læste et par fortællinger ved kaffebordet. Sanglege og 1½ times dans til kl. 11½.

I 1923 er der selvfølgelig igen dilettant på programmet. Der findes dog intet billede, men til gengæld er rollelisten gengivet. Man opførte et stykke, der hed "Under Hammeren", og "skuespillerne" var følgende på den tid ret kendte Tvis-boere:

Vestergaard:	P. Mortensen
Anna:	Kristine Jensen
Ellen:	Junie Vestergaard
Berg:	Aksel Henriksen
Ahrenfeldt:	J. Nygaard
Duur:	Senius Toustrup
Per Nielsen	Jens Toustrup
Herredsfogeden:	Henrik Nørgaard
Jensen:	Thomas Knudsen
Marie:	Dagmar Nørgaard
Sognefogeden:	også Jens Toustrup

Om P. Mortensen kan fortælles, at han i mange år var både skuespiller og/eller instruktør, og helt frem til midt i 60'erne også mere eller mindre fast oplæser af fortællingen i forbindelse med Juletræsfesten.

Stykket blev opført den 18. og 19.2.1923.

Lørdag eftermiddag var der generalprøve for børn, som også vedblev med at være en tradition igennem alle årene. For voksne spillede 2 forestillinger. En lørdag aften og en søndag aften. Søndag aften sluttedes med 1½ times svingom. Kaffe kunne købes begge aftener formedelst 60 øre.

Nu er der måske nogle, der tænker, at det var underligt, at det ikke var lørdag aften, man sluttede med dans. Det skyldes sandsynligvis, at det dybest set var ret ligegyldigt. Langt de fleste deltagere kom fra gårdene, og de skulle tidligt op hver dag.

Igen i 1923 blev der afholdt offentlige møder i Forsamlingshuset, og her optræder begrebet ”Fælles kaffebord, brød medbringes” for første gang. En fremgangsmåde, der blev meget almindelig og faktisk holdt sig helt hen til i hvert fald begyndelsen af 60'erne.

I 1923 og igennem alle årene blev der selvfølgelig også holdt medlemsmøder, kammeratskabsmøder, eller hvad man nu kaldte dem, men da programmet stort set var det samme fra gang til gang, foredrag, kaffebord og måske en svingom, vil jeg kun nævne dem enkeltvis, hvis der er sket noget lidt ud over det sædvanlige. Jeg må jo så erkende, at det nødvendigvis bliver med udgangspunkt i min subjektive vurdering. Fælles for medlemsmøderne er dog, at mange blev afholdt privat rundt omkring på gårdene og faktisk også enkelte på Brugsforeningen og på Mejeriet. Derudover i hvert fald i følgende gårde: Vestergaard, Sønderbæk, Grønbæk, Tvis Kloster, Hedegaard, St. Gedbo, Neder Skautrup, Nørre Halgaard, St. Uhlund, Vester og Øster Grønbæk, Munkedal og måske flere andre.

Også i 1923 støder vi for første gang på begrebet ”Skiftedagsfest.” Det bliver også en tradition, som består i mange år, både omkring 1. maj og 1. november.

I 1923 arrangerede også en sommerudflugt nemlig til Søndervig. Om denne tur også foregik med lastbil, står der ikke noget om, men hvis det var tilfældet, vil man af billedet kunne se, at det har været i standsmæssig påklædning. Nogle af herrerne har da dristet sig til at smøge bukserne en smule op, et par stykker helt op til knæene, og damerne sådan lige over anklerne. En af deltagerne, nemlig fotografen Aksel Halgaard, har dog været mere modig, idet han må have stået ude i vandet.

Deltagerne er fra venstre mod højre:

Jens Halgaard, Kristian Iversen, Aksel Henriksen, ??, ??, Karen Grønbæk, Didrik Grønbæk, ??, ??, Kristian Halgaard.

Disse sommerudflugter blev også en tradition, som arrangeredes næsten hvert år, også efter sammenlægningen med Idrætsforeningen. Forfatteren mener at kunne huske at have deltaget i en udflugt i 1966, men det var formodentligt også sidste gang. Tiden var blevet en anden.

Til dilettanten i 1924 opføres 2 stykker, hvorfor der skulle besættes 22 roller. Et ganske anseligt antal, men med enkelte gengangere kunne man klare sig med 18 personer.

Sankt Hansfesten bliver afholdt i Tvis Mølle sammen med Mejrup Ungdomsforening, altså som medarrangør. Senere går man over til at invitere naboforeningerne. Det betød selvfølgelig, at man selv havde alt bøvlet med arrangementet, men indtægterne skulle jo så heller ikke deles.

Der er udflugt til Silkeborg og Himmelbjerget med 40 deltagere.

På generalforsamlingen den 7.11.1924 afgår Søren Giver som formand, og i stedet vælges Jens Halgaard, og her bliver jeg nød til at skrive direkte af efter protokollen: *"Da Mejeribestyrer Giver, trods gentagne opfordringer og med hele forsamlingens tilslutning, nægtede at modtage genvalg, valgtes Jens Halgaard i hans sted. Giver betonedede dog, at det ikke var fordi, han var bleven træt eller af mangel på kærlighed til gerningen, at han trak sig tilbage, men af rent private grunde, så vi håber, at han ad åre igen må komme på sin vante plads."* Han indvilgede dog i at fortsætte som bestyrelsesmedlem. Han kom dog også senere tilbage som formand, men det fik en brat afslutning, men mere om det senere.

Avisen, som det seneste år havde ført en kummerlig tilværelse, blev nedlagt.

Den 3. og 4.1.1925 deltager 18 medlemmer i et Ungdomsstævne på Højskolehjemmet i Holstebro. Hvad sådan et stævne nærmere går ud på, nævnes der ikke noget om, og der nævnes heller ikke senere noget om det i protokollen.

Derimod skriver Formanden Jens Halgaard om en foredragsholder Magister Rosenhoff, der har holdt foredrag i Forsamlingshuset den 7.2.1925 følgende: ” *Selvom han havde et rosende omdømme, var man meget skuffet. Tilligemed var han meget dyr, hvorfor det er tvivlsomt, at han atter får lov at gæste Tvis!* ”

Den 28.2. og den 1.3.1925 er der igen dilettant, og her er det værd at bemærke, at hovedrolleindehaveren er en vis Børge Møller Grimstrup, som på dette tidspunkt var ansat på Mejeriet.

Han flyttede senere til København og gik teatervejen og optrådte på forskellige Københavnske teatre. Desuden medvirkede han i perioden 1947-1972 i henved 30 film, altid i mindre roller, bl.a. i flere Morten Korch film og ”Støv på Hjernen”.

I de næst følgende år er han tilsyneladende meget involveret i opsætningen af dilettant stykkerne både som skuespiller og instruktør.

Det år løb traditionen med udflugter ind i nogle problemer, idet man i første omgang måtte aflyse p.g.a. ”manglende vilje” hos enkelte medlemmer. Blev dog senere gennemført med 24 deltagere. Hvorhen vides ikke.

Ved slutningen af 1925 står der nævnt, at der har været afholdt 19 arrangementer i alt, og ”underholdningen” i høj grad var lagt i hænderne på lokale kræfter og så lige ham Magister Rosenhoff. Ellers var det i høj grad sognets eller nabosognenes lærere, der enten holdt foredrag og/eller læste en fortælling. I det hele taget kan man se, at lærerne var meget involveret, dog ikke lige i bestyrelsesarbejdet. Man kan også se, at de altid bliver inviteret med til Årsfesten sammen med deres fruer, som der står.

Ved et medlemsmøde i 1926 afholdtes der ”radiodemonstration” ved Nørkjær fra Aulum, og her må man sige, at foreningen var med på noderne, da Statsradiofonien først blev oprettet i 1925 mere eller mindre som et Københavnerfænomen, og den blev først landsdækkende i 1927.

Et medlemsmøde i Øster Grønnebæk skal dog også nævnes, da der derfra findes et billede, som vises på næste side.

Karen i den sribede bluse og Didrik Grønbæk ses stående til yderst til venstre. De øvrige genkendes desværre ikke. I øvrigt skal det nævnes, at fotografen er Aksel Halgaard, som vi også kan takke for de øvrige gamle billeder.

Ved generalforsamlingen blev der foretaget en afstemning, for eller imod moderne dans. Resultatet blev, at 33 stemte imod og for stemte 28. Den "gammeldaws" og sanglegene sejrede altså for en stund.

Ved generalforsamlingen i 1927 blev der foretaget en afstemning, om foreningen skulle fortsætte som hidtil, hvilket der dog var stort flertal for. Stemmetallene er dog ikke nævnt. Der står heller ikke noget om, hvorfor denne afstemning.

På samme generalforsamling blev der også taget en beslutning, som skulle vise sig at blive nærmest historisk. Man vedtog nemlig, at fremtidige arrangementer skulle afsluttes med en aftensang. Om der allerede der tænkte på en bestemt sang, står der ikke noget om, men undertegnede husker, at i de år jeg var aktiv i foreningen, blev alle baller afsluttet med at afsynge "Altid frejdig når du går." Også efter sammenlægningen med Idrætsforeningen. At den er kommet på programmet på et tidligt tidspunkt, kan man udlede af, at i 40'erne bliver det på en generalforsamling drøftet, om man kunne finde en anden sang end "Altid frejdig..." Der nævnes dog ikke noget om, hvad man fandt ud af.

Allerede i 1928 ser det ud til, at den moderne dans vinder indpas, idet man tilsyneladende indgår en Salomonisk løsning, hver anden gang sanglege og hver anden gang moderne. Her begynder man også i protokollen at nævne, hvem der spillede til dansen, og de første, der er nævnt, er Marie Dyrmosé og Relius Overgaard. Senere udvides orkestret med 50%, idet de bliver til Overgaards Trio, og Marie Dyrmosé bliver til Fru Marie Overgaard. Sønnen Bjarne Overgaard slægter forældrene på og kommer til at spille sammen med BO Kvartetten i 50'erne, men mere om det senere. Ved enkelte arrangementer er Jens Chr. Carlsen ("æ post") og Jens Pinvig Nielsen også nævnt som musikanter,

altså lokale kræfter, men dette ændrede sig med tiden. Om de har fået en eller anden form for honorar, nævnes der ikke noget om, dog nævnes det nogle gange, at de gjorde det gratis.

I 1928 afholdes i alt 21 arrangementer!!

1929 og 1930 er tilsyneladende et par forholdsvis rolige forenings år. Ikke dermed ment at arrangementsantallet ændres nævneværdigt. Dog bliver det besluttet, at Sant Hans arrangementet skal afholdes i "det grønne", nemlig i Nørgaard Skov, som formodes at være den lille skov på nordsiden af det, der i dag hedder Vestergårdsvænget. Senere bliver disse arrangementer flyttet til Børge i "æ skovs" skov. Det der i dag hedder Egelunden.

Desuden afgår på generalforsamlingen Jens Pinvig Nielsen som formand, og i stedet vælges Marinus Nielsen, Vejager. Det bliver dog for en relativ kort bemærkning, idet Jens Pinvig Nielsen allerede året efter genindtræder, og det besluttes, at festerne fremover må vare til kl. 01,00.

30'erne

Ved generalforsamlingen i 1932 må der have været en del dramatik, idet hele bestyrelsen afgår. Der står desværre ikke noget om årsagen. Søren Giver vælges igen til formand.

Dette år opgiver man i øvrigt at afholde dilettant, idet andre af sognets foreninger også vil deltage. Hvilke foreninger det er, står der ikke noget om, men det vides, at både den forholdsvis nystartede Idrætsforening samt Husmandsforeningen og Husmoderforeningen også har afholdt disse arrangementer, så måske er det derfra, konkurrencen er kommet. Senere bliver Idrætsforeningen dog en samarbejdspartner omkring dilettanten.

Ved et medlemsmøde 1933 med efterfølgende dans opstår der åbenbart nogen tumult, idet følgende står at læse i protokollen: *"Under dansen søgte 2 ikke medlemmer, som ikke stammede herfra sognet at trænge ind i huset og efter, at formanden havde henstillet til disse 2 om at forlade huset, uden at dette blev efterkommet og til sidst erklærede, at de absolut ikke ville gå opfordrede formanden medlemmerne til at fjerne de 2 mænd. Da ingen, efter gentagne opfordringer, udviste effektivitet, afbrød formanden dansen og meddelte, at han fra dette øjeblik nedlagde sit mandat som formand."* (sign. S. Nielsen Giver)

At denne episode vakte nogen opsigt i Tvis fremgår også af Forsamlingshusets protokol, idet den åbenbart blev drøftet på et bestyrelsesmøde, og det kom der følgende beslutning ud af: *"Det vedtoges at sende de foreninger, der lejer Forsamlingshuset en skrivelse ang. de mindre heldige forhold, der flere gange har været ved foreningernes festligheder. Foreningerne påbydes at udelukke disse medlemmer, hvad enten det er i deres egne foreninger eller øvrige."*

Helt uvæsentligt er det nok ikke at bemærke, at Søren Giver på dette tidspunkt også er medlem af Forsamlingshusets bestyrelse.

Det afstedkom jo så også, at der skulle vælges ny formand, og det blev Gustav Knudsen, som dog ikke sad længere end til den næste generalforsamling, hvor så hele bestyrelsen afgik, Mads Christensen valgtes til ny formand.

Det mest sindsoprivende der sker i 1934 og 35 er, at formændene tilsyneladende har en kort levetid. Ovennævnte Mads Christensen sidder kun et år og bliver så afløst af Marinus Nielsen, der også kun sidder et år, hvorefter Kjeld Grønbæk kommer til og sidder de næste tre år.

Det er, om man så må sige, i hans regeringstid, at man for alvor starter traditionen med at invitere naboforeningerne med til festerne, idet ” *Forsamlingshusets bestyrelse giver tilladelse til at invitere andre foreninger med til sammenkomsterne i huset, men det skulle gælde alle sognets foreninger og kun for et årligt arrangement.* ” Det ser dog ud til, at dette ikke blev håndhævet specielt hårdhændet.

I 1936 er der også en lidt mere udførlig beskrivelse af programmet for sommerudflugten, og den gengives her.

21.5.1936. Udflugt sammen med Nr. Felding Ungdomsforening. Turen gik over Silkeborg til Laven og Himmelbjerget. Videre over Skanderborg til Århus hvor Zoologisk Have, Mindeparken, Havnen, Den Gamle By og flere andre af byens seværdigheder besås. Derefter gik turen til Varna. Afslutning i ”Lunden” i Silkeborg med aftenkaffe og dansant. Glimrende udflugt med 25 Feldingboere og 35 Tvisboere. Med dette program tror jeg godt, man kan konkludere, at de ikke har kørt med lastbil.

I 1936 bliver det for første gang oplyst, at det er udenbys musikere, der skal spille til dansen, nemlig Engholm fra Holstebro, og så var det nok slut med den gratis musik, men mere om de forskellige orkestre senere.

På generalforsamlingen blev det vedtaget, at ” *gifte folk og ugifte kunne optages som passive medlemmer.* ” Det står dog ikke nærmere beskrevet, hvad forskellen på aktive og passive er. I Idrætsforeningen opererede man også med disse 2 begreber, men det havde noget at gøre med, om man dyrkede sport eller ikke. De passive kunne ved et passivt, men billigere medlemskab støtte foreningen (læs: deltage i ballerne).

Den 12.12.1936 afholdes årsfest, som samtidigt er 15 års jubilæumsfest. Søren N. Giver har åbenbart ikke brudt alle bånd som følge af den tidligere nævnte episode, idet han sammen med Didrik Grønbæk er inviteret med som æresgæst.

I den sidste halvdel af 30'erne optræder nogle interessante foredragsholdere, nemlig:

Børge Møller Grimstrup er tilbage og læser Ibsens ”Et Dukkehjem.”

Lærer Kristensen, Grønbjerg, og han er interessant, da hans datter Edel en del år senere kommer til Tvis som Edel Kristensen, gift med Brugsuddeler Poul Kristensen.

Højskolelærer Haarder, Askov, far til Bertel Haarder

Pastor Schmidt, Nr. Felding, og han er interessant, især fordi emnet er Hitlers bog ”Mein Kampf.” Pastor Schmidt var jo oprindelig fra Haderslev og havde derfor været i tvungen tjeneste i den Tyske hær under Første Verdenskrig, og det var bestemt ikke noget, han mindedes med glæde, og det havde bestemt også sat sig sine spor på sjælen.

Ved generalforsamlingen i 1938 afgang hele bestyrelsen atter engang og Gustav Nørgaard vælges som ny formand. Der er dog intet, der tyder på nogen form for dramatik, og det kan i hvert fald ikke have været på grund af et manglende aktivitetsniveau, idet der i årets løb var blevet afholdt ikke mindre end 24 arrangementer.

40'erne

Aktivitetsniveauet falder dog noget i krigsårene, specielt var det vanskeligt at skaffe foredragsholdere, så i en del tilfælde ”nøjedes” man med dans.

Dilettanten holdt man dog liv i. I 1942 opførtes ”Slægten” af Johan Skjoldborg. Der var 3 opførelser med i alt 430 tilskuere. Dette gentoges i 1944 med ca. det samme antal. Dvs. at op imod 40% af sognets beboere var til dilettant i disse år.

Selvfølgelig, fristes man til at sige, fejredes Befrielsen med en stemningsfuld fest. Andet står ikke anført.

Det vides ikke præcist, hvornår det viste sanghæfte har været benyttet, men når man ser på, hvilke sange, det drejer sig om, er det bestemt sandsynligt, at det bl.a. har været ved sådan en fest.

Ved et senere arrangement holdt Dyr læge Andersen, Aulum foredrag om sit ophold i Frøslevlejren, og overskuddet, 150 kr. gik til Sydslesvigs hjælpen. Det lyder måske ikke af så meget, men i dagens priser svarer det faktisk til ca. 3.200 kr.

I 1946 afholdt man diskussionsaften over emnet: ”De unges fritid og den store løn.” (allerede dengang) Indledere: Laurits Vestergaard og Kjeld Grønbæk. Stor tilslutning, især mange ældre var mødt op.

I 1947 indledes et samarbejde med Idrætsforeningen omkring afholdelse af Midsommerfest, og første gang nævnes Egelunden som stedet. Man skulle så dele udgifter og indtægter, men af en eller anden grund skal

Idrætsforeningen betale 50 kr. til Ungdomsforeningen, men hvorfor står der ikke noget om. ”En søndag på Amager opførtes.” Et par år senere udvides samarbejdet til også at omfatte Husmoderforeningen og Husmandsforeningen, men formodentligt kun for et enkelt år.

Det diskuteredes, hvor meget der skal betales i entre til fremtidige sammenkomster og man enes om følgende:

2 kr. for damer

2,50 kr. for karle, hæves dog til 3 kr. allerede i 1948

3 kr. for ægtepar

Kort tid efter vedtoges endvidere, at lærlinge skulle have gratis adgang til alle møder.

Siden 1938 har man også i visse år haft Folkedans på programmet, og nedenfor gengives et par billeder af en masse folkedansere. Der er dog en smule tvivl om i hvilket regi, der har været dyrket folkedans. Billederne angives at være fra Tvis ”Gammel Danse Forening.” Det kan også godt være, at dette er korrekt, men som ovenfor nævnt arrangerede Ungdomsforeningen også Folkedans. Under alle omstændigheder er det et par herlige billeder, som fortjener at komme med her. Det er også

lykkedes Tove Skautrup og Chr. Østergaard Jensen at identificere langt de fleste af dem. En stor tak for det.

Navne på de herlige folkedansere.

**Fra et folkedanseopvisning
i Tvis "Gl. Forsamlingshus" 1949.
Foreningens navn: "Tvis gammel danseforening"**

Samtlige piger er herved navnt med ungpigennavn.

Kilde: Chr. Østergaard Jensen - Aulum.
Tove Skautrup - Sorvad.

1. Carlo Svendsen	36. Spillemand: Jens Norkjær
2. Henning Carlsen	37. Frede Pedersen
3. Holger Skautrup	38. Bent Bak
4. Chr. Winther Andersen	39. Aase Eriksen
5. Niels Pedersen	40. Bent Haunstrup
6. Agnes Pedersen	41. Orla Overgaard
7. Marianne Hald	42. Ove Dyrmosé
8. Stine Ankersen	43. Bitten Nielsen
9. Søren Peter Laursen	44. Inger Iversen
10. Leder: Fru Hansen	45. Gerda Dyrmosé
11. Thorvald Jensen	46. Vita Nielsen
12. Mitte Henriksen	47. Anny Bak
13. Vagner Kjeldsen	48. Gyda Bak
14. Else Marie Østergård	49. Bente Krath
15. Ingeborg Skautrup	50. Birthe Nielsen
16. Chr. Østergård	51. Grethe Lund Nielsen
17. Inger Jacobsen	52. Lilian Nielsen
18. Inger Jensen	53. Tove Skautrup
19. Thea Marthinsen	54. Rita -?
20. - ikke genkendt	
21. - ikke genkendt	
22. Agner Nielsen	
23. - ikke genkendt	
24. Ove Pedersen	
25. Inga Damgaard	
26. Gerda Holm	
27. Alma Dyrmosé	
28. Ernst Ankersen	
29. Lund Jacobsen	
30. Lilian -?	
31. Richard Dyrmosé	
32. Formand: Marinus Larsen	
33. Hans Lund Nielsen	
34. Bent Dyrmosé	
35. Spillemand: Th. Hald	

Billedet er fra midten af 50'erne

I slutfyrrerne må der igen have været en smule dramatik, idet der på en side i protokollen er aftegninger af et afrevet avisudklip og i stedet med kuglepen skrevet: ”*Det som her har stået, har Åge Mortensen afrevet i vrede.*”

Hvad, der har fremkaldt vreden, står der desværre ikke noget om, men den har tilsyneladende ikke stukket dybere end, at han et par år senere bliver valgt som formand.

50'erne

I 1951 holder den ”gamle” Tvis dreng Peter Skautrup foredrag over emnet ”Jysk Lune” i et propfyldt Forsamlingshus. Peter Skautrup er opvokset i Skautrup Skole som søn af Ane Kirstine og Niels Jensen Skautrup.

Peter Skautrup blev senere professor i Nordisk Sprog ved Århus Universitet. Han døde i 1982, men nåede forinden at igangsætte en indsamling af samtlige jyske dialekter, som senere er blevet til et kæmpe arkiv som findes på Århus Universitet nærmere bestemt på ”Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning.”

De forskellige former for sammenkomster fortsætter også planmæssigt, dog ikke altid helt problemfrit. Bl.a. står der at læse om Sommerfesten i 1951 i Egelunden: ”*Midsommerfest i Egelunden – stor tilslutning – en glimrende fest, men mindre heldig afslutning.*” Hvad der skete vides ikke. Henover vinteren 1951/52 må man dog skride til aflysning af enkelte arrangementer p.g.a. Mund-og Klovsyge.

Ved Juletræsfesten i 1953 er den så gal igen, idet festen skæmmedes af nogle højrøstede elementer, uden en nærmere beskrivelse af, hvad det præcis var, der var galt.

Sammen med Vinding og Felding arrangeres der i 1951 udflugt til Bovbjerg med afslutning på Jespersens Hotel i Lemvig. 120 deltagere, hvoraf de 45 var fra Tvis.

Nedenfor er vist et par billeder af en lille del af deltagerne i en udflugt i 50'erne til Randers-egnen, hvor man bl.a. har besøgt Restaurant Bloksbjerg, et på dette tidspunkt meget kendt sommerudflugtsmål, som var beliggende ca. 15 km vest for Randers med en pragtfuld udsigt over Nørreå-dalen.

Øverst fra venstre: Iver Iversen og Niels Hedegaard

Nederst fra venstre: Ukendt, Inger Damgaard, Erik Eriksen, Søren Henning Dyrmosse og Inge Iversen

Fra Venstre: Henry Grønbæk, Anne Grønbæk, Niels Hedegaard, ukendt, Søren Henning Dyrmosse, ukendt, Erik Eriksen, Kaj Nyholm og Inger Damgaard.

Man indleder også et samarbejde med KFUM&K omkring sangaftener. Hvor længe, det stod på, står der ikke noget om.

Man kan vist godt tillade sig at konkludere, at diletanten havde sin storhedstid i 50'erne, idet der adskillige år var opførelser i både Ungdomsforeningen og i Idrætsforeningen, enkelte år var det dog i

samarbejde, men det hørte faktisk til sjældenhederne. Nogle af dem, jeg har talt med, har endda fortalt, at såvel Husmoderforeningen som Husmandsforeningen også engang imellem spillede dilettant.

Så meget mere fantastisk er det, at det fremgår af Ungdomsforeningens protokol, at de spillede for fulde huse, stort set til alle tre forestillinger, Generalprøve for børn lørdag eftermiddag, for ungdommen lørdag aften og for øvrige søndag aften.

Dilettant

Allerede i 1949 betræder en und mand på 20 år for første gang de skrå brædder i Tvis, og ham er det nok værd at dvæle en smule ved. Det er nemlig Søren Henning Dyrmosé fra Sønderbæk, og han skulle nærmest blive en levende legende på amatørteaterscenen i Tvis. I forbindelse med sit 35 års jubilæum skrev Holstebro Dagblad nedenstående portræt af ham. Om de 2 billeder nedenfor er fra debuten vides ikke, men helt utænkeligt er det ikke. Det er i hvert fald en meget ung Søren Henning.

Gårdejer på scenen i 35 år

Det var ikke just en debutant, der i går spillede Skipper Trolle i TIUF's amatørteater stykke »Alle mand på dæk« i Tvis-Hallen. Gårdejer Søren Henning Dyrmosé er trods sin alder på 55 år Tvis' mest erfarne skuespiller. I år er det 35 år siden, han debuterede på amatørscenen. Siden debut'en er det blevet til roller i henved 70 skuespil, deraf adskillige hovedroller. Søren Henning Dyrmosé har også virket som instruktør i flere stykker.

Tre måneder før en premiere, går arbejdet i gang. I den følgende tid øver amatørerne to aftener hver uge ved siden af manuskriptlæsning derhjemme. Tre måneders arbejde, der munder ud i to opførelser.

I begyndelsen af sin karriere som skuespiller ærgrede det ham, at tre måneders forarbejde endte med blot et par forestillinger, men senere har han erkendt, at sådan er det bare med amatørteater.

Det har været planer om at opføre »Alle mand på dæk« på friluftsscenen i Holstebro, men det kan ikke lade sig gøre umiddelbart at flytte kulisserne ud i det fri. Tidligere har Tvis

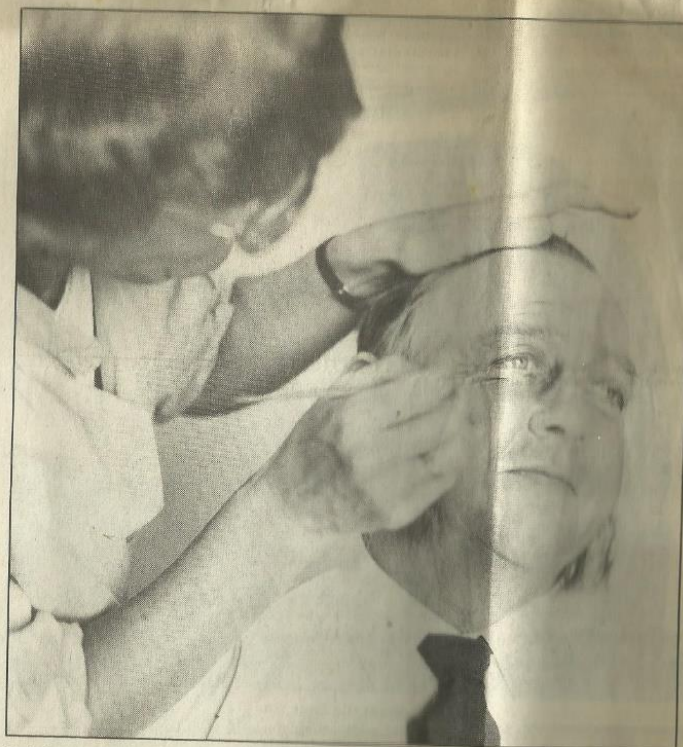
amatørerne opført skuespil på Tvis' egen friluftscene. Det er ikke kun i Tvis, Søren Henning Dyrmosé har vist sine talenter. Han har også i mange år været engageret i Venstres Ungdoms skuespil i Holstebro. Enkelte år er han nået op på tre forskellige forestillinger.

Nu har jeg jo efterhånden spillet i så mange år, at der er ved at være gengangere blandt stykkerne, og det hjælper en del. Forarbejdet er ikke så krævende, hvis man tidligere har medvirket i samme stykke, siger han.

Derimod er det med alderen blevet sværere at huske replikkerne, synes Søren Henning Dyrmosé. Han har aldrig modtaget nogen egentlig undervisning, men han »suger til sig«, når han ser professionelt teater.

Man kan faktisk lære meget ved at studere de professionelle. Især, hvis man ser teater under forberedelserne til et nyt stykke.

På trods af sin store interesse for teater er og bliver det en hobby. Landbruget kommer i første række, men teatret er lige så sikkert den vigtigste hobby.

Sminken er ved at blive lagt på, inden Søren Henning Dyrmosé giver den som skipper Trolle i »Alle mand på dæk«.

gård. Spændende fjorten dage, erindrer han. På trods af sin store interesse for teater er og bliver det en hobby. Landbruget kommer i første række, men teatret er lige så sikkert den vigtigste hobby.

Hvor længe jeg bliver ved? Tja, så længe folk er dumme nok til at spørge efter mig. Teater er en oplevelse, jeg gerne under andre, og så længe jeg er med, holder jeg jo også andre ude.

Flere af Søren Henning

Dyrmosé mestskuespiller i går er borte af de som han i sin tid spillede sammen med på amatørscenen men alderstorsket er ikke noget man lægger mærke til, når der spilles teater.

Kammeratskabet er simpelthen enestående. Jou

Hvor længe han blev ved med Amatørteatret, efter at ovennævnte er skrevet, vides ikke. Søren Henning Dyrmosé døde desværre i 2003 i en alder af 74 år.

Nedenfor er vist nogle få billeder af forskellige dilettant hold samt enkelte avisudklip. Desværre er det ikke muligt at sætte nøjagtige årstal på. Desuden kan der også være tvivl, om det er fra Ungdomsforeningen eller Idrætsforeningen.

Ligeledes har der, meget naturligt, været problemer med identifikationen af de medvirkende. Med god hjælp fra flere sider er det dog lykkedes i de fleste tilfælde, men indrømmes må det da, at der er nogle eksempler på, hvor jeg har taget "en chance," om man så må sige. I flere tilfælde har jeg også måttet give fortabt. Man er derfor velkommen til at give sit besyv med, hvis man ved læsningen af dette skrift genkender nogen, hvor der ikke står anført et navn, ligeledes hvis man mener, at et navn eller flere er forkerte.

Amatørteater i VU i Tvis. Vinder konkurrence i Århus ca. 1942
fra venstre: Jens Lund Christensen, Karen Christensen, Jens Chr. Nygaard, Inger Iversen,
Vagn ?, Gerda Ragneris, Kaj Nyholm.

I protokollen står der, at man et par gange arrangerede dilettant sammen med VU. Af billedteksten fremgår det, at "holdet" repræsenterer VU, hvilket Jacob Halgaard bekræfter, at det var sådan, det var, men hvormed alt er, så er alle deltagerne medlemmer af Ungdomsforeningen i Tvis. Selvom der står 1942 på billedet, formodes det at være fra 51/52 bedømt ud fra alderen på de medvirkende. Vagn? er Vagner Kjeldsen. For fuldstændighedens skyld skal nævnes, at VU står for Venstres Ungdom, som havde rigtig mange medlemmer her på Holstebro-egnen. For det første p.g.a. at vi jo er i "Venstre-land", og også p.g.a. at der i Foreningen blev afholdt nogle meget fine fester, som kunne fylde Højskolehjemmet i Holstebro.

Billedet er formodentligt fra først i 40'erne, og følgende menes genkendt:
 Stående i bagerste række: Nr. 3 fra venstre, Jens Lund Christensen og nr. 2 fra højre Peter Bro
 Siddende fra venstre: nr. 2, Kjeld Andersen, nr. 3, Jenny Kjeldsen og nr. 4, Peter Skautrup Andersen

Stående fra højre:
 Peter Bro, Hilda Bro, Jens Lund Christensen, Kjeld Svendsen, ??, ??, Poul Kjeldsen.
 Siddende fra venstre: P. Mortensen, ??, ?? Stinne og Kjeld Andersen

Formodentligt lidt senere end det ovenover.

Personerne er:

Fra venstre: Agnes Nyholm, Jens Vestergaard, Tinne Iversen, ukendt, Ruth Sønderby, Jens Lund Christensen og P. Mortensen.

Det ser ud som om, at det er fra en Sankt Hansfest i Egelunden, og så kunne det meget vel være fra 1951, hvor man opførte et stykket, som hed "Under Midsommertræet."

Sandsynligvis fra 1956 eller 1957, og personerne er: Stående fra venstre: Kaj Christensen, Søren Henning Dyrmosé, Thorkild Madsen, Søren (Brugskommis), Iver Iversen og Johs. Caspersen. Siddende fra venstre: Jytte Nielsen, Ester Hansen, Elna Thoustrup og Jenny Haunstrup.

Dilettanten i Ungdomsforeningen finder også vej til Avisens spalter I 1947 står der at læse i Holstebro Dagblad:

Men vi skal helt frem 1955 før det igen bliver bemærket af Avisen:

Indtil sidste halvdel af 50'erne har det åbenbart været kutyme, at stykkerne blev opført på det Jyske mål, for her står i protokollen at læse: ”En del blandt publikum udtrykte utilfredshed med, at der ikke blev talt Jysk!”

Nedenstående billeder er formodentligt fra en Børnehjælpsdag i Holstebro midt i 50'erne. Omegnens foreninger var blevet opfordret til at pynte nogle vogne, som så skulle deltage i optøget. De flottest pyntede ville så blive præmieret. I Tvis tog man handsken op og stillede med en flot pyntet vogn. Det var godt nok i Idrætsforeningsregi, men deltagerne var for de flestes vedkommende også medlemmer i Ungdomsforeningen, hvorfor jeg synes, det godt kan forsvares at medtage dem her.

Om formiddagen mødtes man så hos Aksel Damgaard for at pynte en vogn efter alle kunstens regler, og det blev gjort så godt, at man vandt 2. præmien.

På billedet ses Aksel Damgaard og Ester Hansen i en fejende vals.

Musikanter var Hans Østergaard og Jens Skautrup, som ses siddende i forgrunden.

I 1957 og 59 er der sågar referat fra Foreningens årsfest, og det giver faktisk et rigtigt godt billede af, hvordan mange af sammenkomsterne forløb.

Torsdag d. 12-12-57

Tvis Ungdomsforening

har holdt aarsfest, hvor formanden, Frederik Christensen, bød velkommen til pens. lærer Barbesgaard, Holstebro, som aftenens taler og til de nye medlemmer. Formanden udtalte haabet om, at de maatte føle sig hjemme i foreningen.

Lærer Barbesgaard læste derefter „Julegildet“ af Jørgen Falck-Rønne, og efter kaffebordet læ-

ste og delvis sang lærer Barbesgaard af Anthon Berntsens smaa-digte. Han mindedes til sidst foreningens stiftelsesdag og motive-rede et leve for foreningen.

Resten af aftenen gik med leg og dans og sluttede med en aften-sang.

Musik:

B. Overgaard
Tilslutning
ret god

Christian Halgaard

Årsfest 1957 - 58

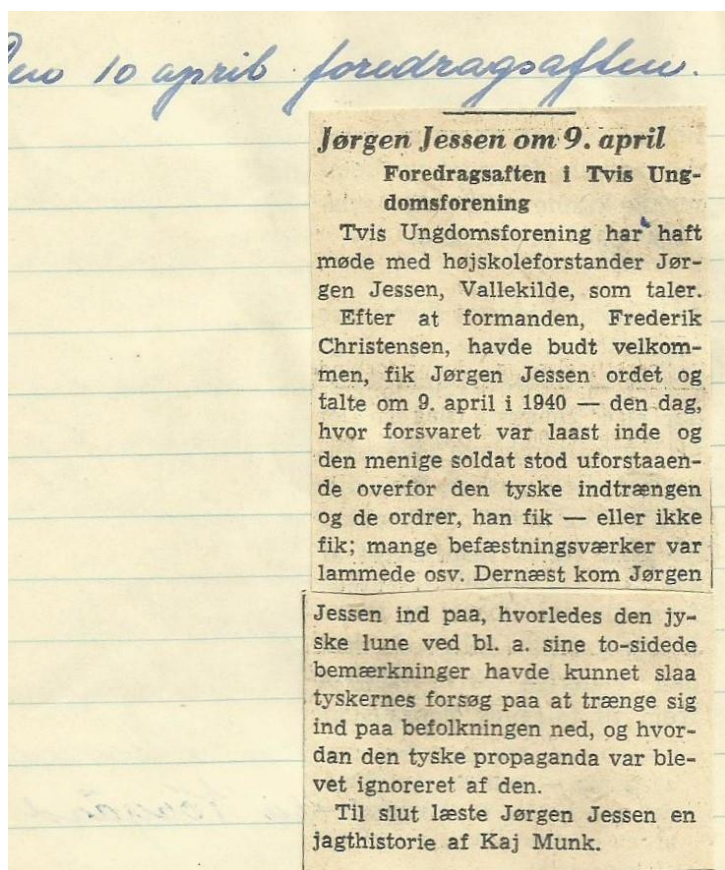
Der afholdes ordinært Generalforsamling
Lørdag den 9 November. Hvi Christensen
valgte til ordstyrer Formanden og Hansens
afgik beretning begge dele godkendt med
stemning. Derefter genvalg af Formanden
Frederik Christensen. Af den øvrige bestyrelse
afgik Hilda Nørgaard, Herdis Hansen
og Jacob Halgaard. Nyvalg blev
Elna Toustrup, Ester Hansen og Kristian
Halgaard. Som revisor nyvalgte
Th. Pedersen; afgaaende var hund Jacobsen
Som sublimale
blev Frida
Sørensen og
Søren Hennig.

Roligt arbejdsaar i Tvis Ungdomsforening

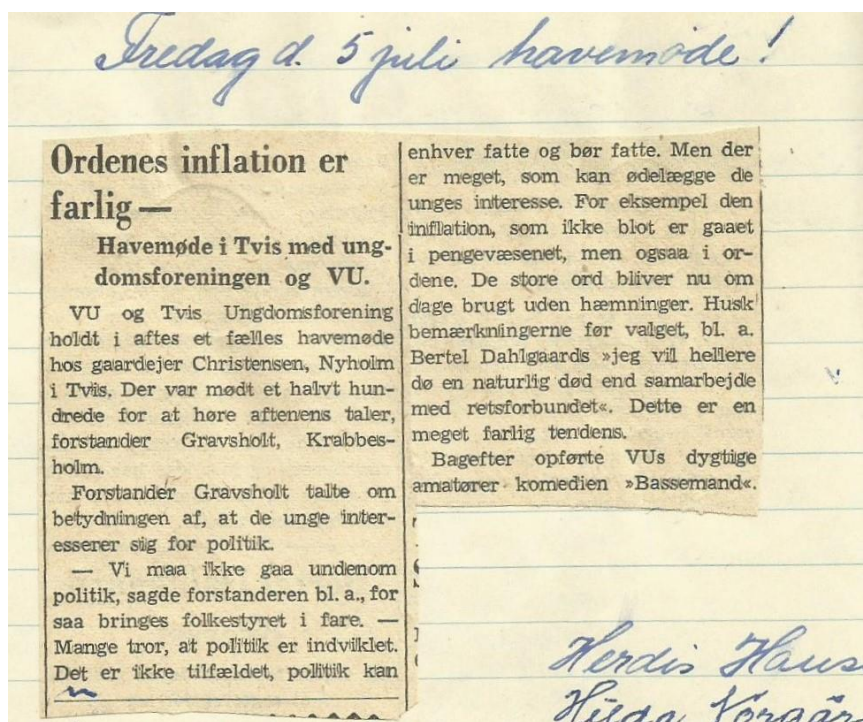
Tvis Ungdomsforening har holdt generalforsamling. Form. Frederik Christensen, nævnte i sin beretning, at det forløbne aar havde været et sundt og roligt arbejdsaar med et godt økonomisk resultat. Som formand genvalgte Fr. Christensen. Af den øvrige bestyrelse afgik Hilda Nørgaard, Herdis Hansen og Jacob Halgaard. Nyvalgt blev Elna Toustrup, Ester Hansen og Kristian Halgaard. — Som revisor valgtes Th. Pedersen.

Frederik Christensen

I 1957 er der også et referat fra en foredragsaften

I 50'erne begynder man også at afholde deciderede havemøder, det er i hvert fald først på det tidspunkt, de fremtræder i protokollen med det navn, og også disse blev omtalt i Avisen:

Orkestrene

Som tidligere nævnt blev musikken til arrangementerne i de første mange år leveret af lokale kræfter, som sandsynligvis i de fleste tilfælde gjorde det gratis eller næsten gratis. Efterhånden begyndte man dog at ty til orkestre udefra, i første omgang nok mest fra Holstebro. Det første "udenbys" orkester, der nævnes, er Engholm, Holstebro. Det er i 30'erne. I 60'erne dukker Engholm op igen, men denne gang er det Engholm Junior, som godt nok, efter datidens forhold var blandt de dyreste, men bestemt også blandt de bedste.

I de første mange år med udenbys orkestre er der 3 navne, der ofte går igen, og det er:

Kobberup
Hallundbæk og
Især Valdemar Kjær.

Fælles for alle tre var, at de kunne spille lidt af det hele, både gammeldaws og moderne.

I 50'erne dukker der så igen et lokalt orkester op, nemlig BO-kvartetten.

Bjarne Overgaard ved trommerne, Chr. Østergaard Jensen med violinen, Børge Tødt med harmonika og Else Marie Overgaard ved klaveret.

Efter kvartettens opløsning fortsatte Børge Tødt i Sunshine-kvartetten, som især efter sammenlægningen af de 2 foreninger spillede mange gange til bal i Sognegården.

I 1960 tager man virkelig munden fuld hvad angår musikalsk underholdning, idet man arrangerer både koncert og bal med Poul P. fra Skive. Poul P var på dette tidspunkt et af landets allerbedste danseorkestre med en besætning på 8 – 10 mand, og derfor var de også en del dyrere end de trioer eller kvartetter, man normalt engagerede. Desværre for foreningen blev det ikke det publikumsmæssige trækplaster, man havde håbet på. Fremmødet til koncerten var skuffende, det var dog lidt bedre til ballet bagefter, står der i protokollen.

Afslutningen

I 1958 ser man måske de første spæde skridt til en sammenlægning med Idrætsforeningen, idet man afholder fælles generalforsamling, men der skal alligevel gå 5 år, inden skridtet tages fuldt ud. Desværre mangler protokollerne fra såvel Ungdomsforeningen som Idrætsforeningen for de sidste 3 år, så det har været umuligt at skaffe dokumentation for, hvad der præcist skete i disse år, men på en ekstraordinær generalforsamling i efteråret 1963 besluttes det at sammenlægge foreningerne. Op gennem 60'erne bibeholdes dog traditionen om afholdelse af Midsommerfest (Skt. Hans), Årsfest (12/12) og Juletræs festen 2. Juledag.

Regnskabsbøgerne findes dog, og ud fra disse kan man se, at Ungdomsforeningen bidrog med 265 kr. og Idrætsforeningen med 365 kr. til den nye fælles kasse.

nr	Redeg. 63 nr.	Udgift	Opførsel	
				290990
11-10	- 40	Koda		12-
31-10	- 41	Lørdagen Triss		175-
31-10	- 42	Triss Idrætsforening		149-
31-10	- 43	Tilf. poster		20-
				<u>326590</u>
31-10	44	Facit Feberforlag		63 00
				<u>332890</u>
		Kassebeholdning 25/10/63		26521
		Bankbog 849		<u>359411</u>

De afsluttede er med henblik på at
 revideres og grundet i Overenskomsten
 med Skive og Bille
 Kasse og Kassebeholdning er en
 forening
 Jans d. 31. Oktober 1963
 P. Olesen - Jaks Caspersen.

En epoke var forbi. En epoke, som helt givet havde haft en stor betydning i Tvis, men tiden var blevet en anden. Samfærdselsmidlerne var blevet bedre, de unge mennesker fik andre interesser, de fraflyttede også i langt større udstrækning, Fjernsynet var blevet hver mands eje, så hvorfor pokker give penge for noget, som man kunne se hjemme i sofaen.

Sammenfatning og nogle tørre tal

Formænd gennem tiderne:

1921-1924: Søren N. Giver
 1924-1927: Jens Halgaard
 1927-1930: Jens Pinvig Nielsen
 1930-1931: Marinus Nielsen
 1931-1932: Jens Pinvig Nielsen
 1932-1933: Søren N. Giver (afgår midt i perioden)
 1933-1933: Gustav Knudsen
 1933-1934: Mads Christensen
 1934-1935: Marinus Nielsen
 1935-1938: Kjeld Grønbæk
 1938-1939: Gustav Nørsgaard
 1940-1943: Jens Majgaard
 1943-1945: Kai Christensen
 1945-1946: Sigvard Jensen
 1946-1948: Jens Lund Christensen
 1948-1949: Holger Svenningsen
 1949-1951: Aage Mortensen
 1951-1954: Lund Jakobsen
 1954-1956: Iver Iversen
 1956-1958: Frederik Christensen
 1958- : Iver Iversen

Den opmærksomme læser med et vist kendskab til Tvis-familier vil opdage, at der faktisk er tre brødre, som alle har været formænd, nemlig Kai, Jens Lund og Frederik Christensen (Nyholm). Måske også en fjerde i de sidste år, idet Henrik Christensen i hvert fald var med i bestyrelsen ved sammenlægningen.

Udover formændene har (skønsmæssig anslået) i hvert fald mindst 100 Tvis-boere taget ”en tørn” i bestyrelsen + et ukendt antal frivillige, som har hjulpet til ved arrangementerne.

Foruden de lokale foredragsholdere, har der været et ukendt antal udenbys, som også er kommet langvejs fra, og hvordan har man så fået råd til det. Det har foregået nogenlunde på følgende måde: Højskoleforeningen og De danske Ungdomsforeninger udbød årligt en foredragsrække, hvor foredragsholderne nærmest tog på turné rundt i landet, og så kunne foreningerne tilmelde sig, hvorved det blev noget billigere.

Der har i Foreningens levetid været afholdt i omegnen af 750 arrangementer, deraf ca. 40 dilettantforestillinger, hvorved i hvert fald 400 har stået på de ”skrå” brædder” i Tvis Forsamlingshus. Der har selvfølgelig været en hel del gengangere fra år til år.

Dertil kommer selvfølgelig alle de ”menige” medlemmer. Nogle har været med i få år, andre i mange år. Nogle familier har helt sikkert været repræsenteret i samtlige år.

Ud fra disse kendsgerninger kan man vist roligt slå fast, at Foreningen har haft en væsentlig betydning for livet i Tvis. Det være sig som både et oplysende og et samlende element, men bestemt også et lærende element. For mig, og det er en helt personlig betragtning, er der ingen tvivl om, at en formandspost i sådan en forening giver betydelig bedre indsigt i mange forhold, sammenlignet med et strømlinet managementkursus, som i øvrigt koster en hulens masse penge. Derfor må det også siges at være helt i orden, at ”Frivillighed og Foreningsliv” har fået en plads i top 10 i den meget omdiskuterede Danmarkskanon.

Afslutningsvis vil det være på sin plads at takke de, der har hjulpet med oplysninger til denne beretning. Det være sig identifikation af personerne på billederne, det være sig dem, der har kunnet huske en smule mere end det, der lige står i protokollerne. Også tak til dem, som har beværtet mig med en kop kaffe m.m., når jeg har været på besøg. Jeg forstår godt, hvis en eller anden har tænkt: ”Mon han får noget gjort ved det, eller var det kun for at redde sig en kop kaffe, at han kom.”

Kort sagt: **Tak til alle, der har hjulpet!**

(Søren Henriksen (soerenhenriksen@mail.tele.dk – 60821208))